

Wicemarszałek
Województwa Zachodniopomorskiego

w 3

WIIT-I.MBR/0725/55/2010

Szczecin, dnia 31 grudnia 2010 r.

Pani

Ewa Koś

Radna Sejmiku

Województwa Zachodniopomorskiego

Stanisław P. Radwański

Odpowiadając na Pani zapytanie z dnia 21 grudnia 2010 r., dotyczące Programu wojewódzkiego pn.: Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r." uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

- I. Województwo Zachodniopomorskie działając w trybie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych w kwietniu br. zawarło umowę ze spółką z o.o. CASE-Doradcy, której zleciło sporządzenie Programu wojewódzkiego pn.: „Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.". Ostateczny odbiór dokumentu nastąpił w dniu 15 listopada 2010 r. na podstawie końcowego protokołu zdawczo-odbiorczego.

Odbiór ostatecznej wersji programu, poprzedzony był konsultacjami społecznymi i prezentacją, która odbyła się w dniu 22 października 2010 r. w siedzibie Wydziału Infrastruktury i Transportu przed Zespołem Ekspertów powołanym przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Zarządzeniem Nr 77/10.

W dniach od 25 sierpnia do 29 września 2010 r. prowadzone były konsultacje społeczne programu. W ramach konsultacji w dniu 22 września 2010 r. w Szczecinie miało miejsce spotkanie z partnerami społecznymi reprezentującymi przesyłowe i dystrybucyjne przedsiębiorstwa energetyczne, a także instytucje i organizacje związane z branżą energetyczną. Informacja o konsultacjach społecznych ukazała się w dzienniku „Głos Szczeciński”, ponadto zamieszczona była na urzędowej tablicy ogłoszeń oraz na stronach internetowych Zamawiającego po adresem: www.wit.wzp.pl/wit/polityka_energetyczna1.htm i Wykonawcy pod adresem: www.casedoradcy.com.

Realizując postanowienia normy wynikającej z art. 19 ust. 3 w zw. z art. 15 ust. 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą Nr 2105/10 z dnia 25 listopada 2010 r. przyjął program wojewódzki pn.: „Program rozwoju sektora energetycznego w województwie

zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r." wraz z raportem ewaluacyjnym i „Prognozą oddziaływania na środowisko” oraz przekazał raport ewaluacyjny wraz z programem do wiadomości sejmikowi województwa. Co za tym idzie, to raport ewaluacyjny stanowił przedmiot obrad sejmiku natomiast ocenie treści programu służyła procedura konsultacji społecznych.

II. Dekompozycja głównych celów polityki energetycznej UE w Programie rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim („Program”) nie przebiega bezpośrednio, lecz jest realizowana za pośrednictwem uzgodnionych celów narodowych. W ostatnich 10 latach Rząd RP poświęcił wiele wysiłków i uwagi kwestiom dotyczącym bezpieczeństwa energetycznego kraju, co znalazło swój wyraz w wielu inicjatywach takich jak, przykładowo, budowa gazociągu z Norwegii do Polski oraz planowany rozwój krajowych źródeł wytwarzania energii. Z kolei w okresie ostatnich 5 lat (po wstąpieniu Polski do UE) musieliśmy stopniowo dostosować krajową politykę energetyczną do wymagań dotyczących unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego. Natomiast kwestia dostępności energii po przystępnej cenie jest na szczeblu krajowym dopiero w początkowej fazie planowania i realizacji. Przede wszystkim doceniono konieczność oszczędzania energii i dlatego w projekcie „Polityki energetycznej Polski do roku 2030” założono, że realnym scenariuszem będzie osiągnięcie znacznej oszczędności zużycia energii, co z kolei spowoduje mniejsze zapotrzebowanie na inwestycje niezbędne do pokrycia tego zapotrzebowania. Przygotowano także projekt ustawy o efektywności energetycznej, który jest przedmiotem obrad w Sejmie. Generalnie rzecz biorąc, Polska nie ma jeszcze rozpracowanej koncepcji zapewnienia dostępności energii po przystępnej cenie. W tym miejscu można wskazać przykład Finlandii gdzie ustalono, że w pakiecie dostaw energii elektrycznej, w pierwszej kolejności jest wykorzystywana energia wiatrowa, następnie wodna, jądrowa, pochodząca z kogeneracji, z innych źródeł odnawialnych, a na końcu najdroższa - energia produkowana w elektrowniach gazowych. W Polsce przeprowadzono dopiero wstępne analizy m.in. w ubiegłym roku Ministerstwo Gospodarki zleciło przygotowanie raportu pt. „Dostosowanie systemu wsparcia dla energii elektrycznej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii do zmian zachodzących w kosztach wytwarzania energii z paliw kopalnych”.

W przedstawionym Programie zagadnienia dotyczące dostępności energii po przystępnej cenie występują w kilku miejscach. Przede wszystkim przyjęto założenie (podobnie jak w PEP 2030) o oszczędzaniu energii elektrycznej. Następnie zwrócono uwagę na metody oszczędności zużycia energii, szczególnie na termomodernizację budynków, która z uwagi na fakt, iż większość zasobów mieszkaniowych w województwie nie spełnia aktualnych norm w tym zakresie będzie najbardziej efektywna na szczeblu regionalnym. Problematyka termomodernizacji odnotowana jest w Programie w rozdziałach 2.2, 3.3.1, 3.3.2, 6.2, 8.1 oraz w załączniku ogólnodostępnym (Załącznik 3.2). Wskazano także na potrzebę przetwarzania

odpadów komunalnych i osadów pościekowych, które są relatywnie tańszymi surowcami energetycznymi. W wybranym scenariuszu rozwoju postuluje się w województwie rozwój energetyki rozproszonej, zwłaszcza w zakresie ciepłownictwa i OZE. Tak więc zarzut, że dostępność energii po przystępnej cenie nie została uwzględniona w Programie nie jest słuszny. Prawdopodobnie takie wrażenie powstało gdyż w województwie zachodniopomorskim w latach 2011-2015 będzie realizowanych wiele inwestycji strategicznych o znaczeniu krajowym i regionalnym (zwłaszcza w gazownictwie) i to im ze zrozumiałych względów poświęcono więcej miejsca.

- III. Program energetyczny województwa zachodniopomorskiego określa zakres działań niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego regionu, czyli pokrycia potrzeb energetycznych wynikających z bilansu energetycznego przy uwzględnieniu możliwości wykorzystania lokalnych nośników energetycznych, a przede wszystkim przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i racjonalizacji zużycia konwencjonalnych źródeł energii.

Program ten zawiera następujące elementy:

1. Diagnozę sektora energetycznego województwa.
2. Bilans energetyczny województwa.
3. Analizę SWOT.
4. Prognozę trendów rozwojowych na lata 2011 – 2015 oraz 2016 - 2030.
5. Cele główne i szczegółowe.
6. Priorytety inwestycyjne.
7. Analizę źródeł finansowania.
8. Analizę obowiązującego stanu prawnego w zakresie polityki energetycznej.
9. System realizacji oraz monitorowania i ocenę stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych.

Dane wejściowe do sporządzenia bilansu energetycznego uzyskano z dostępnych publikacji statystycznych i naukowych oraz ze szczegółowych badań ankietowych przeprowadzonych na poziomie każdej gminy województwa, a także obejmujących wszystkie przedsiębiorstwa zajmujące się profesjonalnie pozyskiwaniem nośników energetycznych, produkcją lub dystrybucją energii we wszystkich jej postaciach.

Aktualne potrzeby energetyczne wyznaczono z bilansu energetycznego uwzględniającego wszystkie wykorzystywane w regionie źródła energii, w tym również poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Stan energetyki do roku 2030 przedstawiono w formie prognozy, z kilku możliwych scenariuszy wybrano najbardziej realny, zarówno pod względem podaży energii, popytu na energię, jak i możliwości inwestycyjnych. Według wybranych realnych scenariuszy w województwie przewiduje się występowanie znaczących nadwyżek nad

zapotrzebowaniem, w szczególności w gazownictwie i produkcji energii elektrycznej, w tym z odnawialnych źródeł energii. Przedstawione obliczenia (por. wykres 22 str. 129 lub tabela 62 str. 128 Programu) spełniają wymagania dotyczące opracowywania prognoz energetycznych.

We wszystkich przeanalizowanych na poziomie województwa zachodniopomorskiego obszarach energetyki (elektroenergetyka, ciepłownictwo, gazownictwo) zidentyfikowano określone potrzeby rozwojowe, co stało się determinantą wyznaczenia celów strategicznych. Zdefiniowane cele strategiczne polityki energetycznej województwa nawiązują do celów strategicznych zawartych w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020. Cele te osiągnąć będą poprzez realizację konkretnych przedsięwzięć opisanych w dokumencie. Syntetyczne podsumowanie zamierzeń rozwojowych w latach 2011-2015 oraz 2016-2030 przedstawiono w tabeli 72. Postulowane w zapytaniu tabelaryczne zestawienie ważnych działań inwestycyjnych wraz z kosztami i harmonogramem nie było możliwe z uwagi na brak, wymaganej ustawą z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, zgody podmiotów sektora energetycznego na ujawnianie danych stanowiących tajemnicę przedsiębiorstw. Część planów przedsiębiorstw energetycznych została przedstawiona jedynie w niejawnym załączniku do Programu

- IV. Rozwojowi energetyki odnawialnej w województwie zachodniopomorskim poświęcono szczególnie wiele uwagi, dlatego trudno zgodzić się z opinią, że potencjał rozwojowy energetyki odnawialnej, szczególnie wiatrowej jest znikomy. Przede wszystkim województwo ma najlepsze w Polsce warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej oraz wystarczająco duży potencjał rozwojowy w zakresie wykorzystania biomasy z uwzględnieniem odpadów oraz osadów pościekowych. Możliwości rozwoju energetyki wykorzystującej miejscowe źródła odnawialne zostały opisane w odrębnych podrozdziałach, począwszy od charakterystyki stanu aktualnego, a skończywszy na scenariuszach rozwoju i możliwościach ich finansowania.

W przedstawionym Programie zwrócono uwagę, że rozwój fotowoltaiki oraz geotermii zależy od spełnienia określonych warunków na szczeblu krajowym. W przypadku fotowoltaiki jest to konieczność wprowadzenia tzw. taryfy stałej zamiast aktualnie obowiązującego, uniwersalnego dla wszystkich rodzajów OZE, systemu tzw. zielonych certyfikatów. Problem ten był dyskutowany w ramach opracowywania „Krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych do 2020 r.”, ale nie został rozstrzygnięty. Rozpatrywano wprowadzenie tzw. taryfy stałej dla fotowoltaiki w roku 2013 lub 2017. Biorąc pod uwagę aktualne problemy budżetowe i finansowe bardziej realne jest wprowadzenie w Polsce taryfy stałej po roku 2015. Jak wskazuje doświadczenie krajów UE rozwój fotowoltaiki w ramach systemu zielonych certyfikatów nie jest możliwy, ponieważ system ten nie uwzględnia udzielania wsparcia dla zużycia własnego właściciela posesji i zamontowanej na niej

instalacji fotowoltaicznej. Rozwój zastosowania geotermii w Polsce także zależy od rozwiązania kilku problemów specyficznych dla tego rodzaju OZE. W tym przypadku chodzi o utworzenie odrębnego funduszu ubezpieczeniowego pokrywającego ryzyko nietrafionych głębokich wierceń do wód geotermalnych oraz udzielania wsparcia wyłącznie dla produkcji ciepła. Z powyższych powodów trudno obecnie przewidywać rozwój zastosowania fotowoltaiki i geotermii w województwie zachodniopomorskim zwłaszcza, że istotne przeszkody do przyspieszenia tego rozwoju znajdują się na szczeblu krajowym, a sposób rozwiązania powstałych problemów nie został przesądzony.

- V. W Programie poświęcono również wiele uwagi możliwości rozbudowy połączeń przesyłowych gazowniczych między Polską a krajami UE. W prognozie rozwoju gazownictwa na lata 2016-2030 wskazano na realne plany budowy połączenia między niemieckim a polskim systemem przesyłu gazu na trasie Bernau-Szczecin lub Boernicke-Police. Planowany przebieg trasy Boernicke-Police został zaznaczony na mapie stanowiącej załącznik do Programu. Ponadto zwrócono uwagę na kontynuowanie budowy części lądowej gazociągu Baltic Pipeline, którego planowana realizacja została zawieszona z inicjatywy strony norweskiej. Proponowane trasy nowych połączeń międzynarodowych (interkonektorów gazowniczych) zostały przedstawione na rys. 20 (str. 154 Programu).

W realnych planach odnoszących się do połączeń przesyłowej sieci energetycznej Polski z krajami UE, nie ma zamierzeń dotyczących województwa zachodniopomorskiego, a nawet całego Pomorza. W planach rozwojowych na lata 2011-2015, znajduje się jedynie modernizacja stacji Krajnik polegająca na zainstalowaniu przesuwników fazowych do regulacji przepływów energii elektrycznej pomiędzy Polską a Niemcami. Inwestycja ta została opisana w Programie.

- VI. Nie można również zgodzić się z zarzutem, że w Programie nastąpił przechyl w kierunku energetyki korporacyjnej. Wydaje się, że jest to wrażenie powierzchowne, wynikające stąd że firmy energetyczne mają obowiązek przygotowywania 3-letnich planów rozwoju inwestycji, z których można było skorzystać, przedstawiając je w Programie. Natomiast plany małych indywidualnych wytwórców najczęściej nie zostały jasno wyartykułowane, chociaż, jak wspomniano wcześniej, prowadzone były badania ankietowe we wszystkich gminach. W miarę możliwości wynikających z otrzymanych informacji, Program postuluje wykorzystanie energetyki rozproszonej, zwłaszcza w ciepłownictwie oraz gazownictwie (wykorzystanie LNG). Znalazło to swój wyraz w ustalonych celach strategicznych (por. Rozdział 4) oraz priorytetach inwestycyjnych (por. Rozdział 5).
- VII. Możliwości wykorzystania środków finansowych pochodzących z UE, innych funduszy zagranicznych (program szwajcarski, norweski) lub krajowych (środki Narodowego i Regionalnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) zostały przedstawione

w Rozdziale 6 Programu. Zawiera on listę inwestycji, zarówno o znaczeniu krajowym (terminal LNG i gazociągi przesyłowe), jak i o znaczeniu regionalnym, które zostały zakwalifikowane do dofinansowania lub znajdują się na listach rezerwowych. Wskazano także inwestycje, o których dofinansowanie wystąpiły zainteresowane firmy energetyczne, a których wnioski nie zostały jeszcze rozpatrzone. W Programie założono możliwość dalszego korzystania z dostępnych źródeł, także w ramach kolejnej perspektywy budżetowej UE oraz nowych inicjatyw krajowych. Te ostatnie obecnie są w fazie konceptualizacji i jedynie można wskazać, że będą one związane z efektywnością energetyczną oraz realizacją pakietu klimatyczno-energetycznego. Natomiast nie ma możliwości bezpośredniego finansowania inwestycji wojewódzkich przez Europejski Bank Inwestycyjny lub Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju. Możliwości takie powstają dopiero po podpisaniu umów między tymi bankami a odpowiednimi przedstawicielami rządu polskiego. W chwili obecnej nie ma wiarygodnych informacji o prowadzonych negocjacjach lub planowanym podpisaniu umów. Istnieje tylko możliwość wykorzystania środków z poprzednich inicjatyw, które na szczeblu wojewódzkim nie cieszyły się popularnością, ponieważ były mniej atrakcyjne od programów realizowanych przez NFOŚiGW.

VIII. Odnosząc się do zarzutu o braku informacji na temat sektora transportu pragnę zwrócić uwagę, że dokument ten w całości poświęcony jest sektorowi energetycznemu. Opracowanie związane z wpływem transportu na środowisko oraz produkcją i wykorzystaniem biopaliw dla sektora transportowego nie było przedmiotem zamówienia.

IX. W kwestii dotyczącej rozwoju energetyki jądrowej w województwie zachodniopomorskim informuję, że w ogłoszonym 16 marca 2010 r. przez resort gospodarki rankingu lokalizacyjnym, miejscowość Kopań w powiecie sławieńskim znalazła się na 3 miejscu listy. Pozostałe zgłoszone zachodniopomorskie lokalizacje uplasowały się poza pierwszą 10. Analizy potencjalnych 28 lokalizacji elektrowni jądrowej w Polsce dokonał Zespół Ekspertów przy Pełnomocniku Rządu ds. Polskiej Energetyki Jądrowej, pod kierunkiem Biura Studiów i Projektów Energetycznych „Energoprojekt- Warszawa” S.A. W ekspertyzie zastosowano metodę eksperckich ocen i punktową waloryzację spełnienia 17 grup kryteriów tj.:

1. Integracja z systemem elektroenergetycznym – możliwości przyłączeniowe i przesyłowe według przewidywanego stanu KSE w 2020 r.;
2. Geologia i tektonika – warunki hydrologiczne terenów, własności mechaniczne gruntów, uwarunkowania geomorfologiczne i zagrożenie ruchami masowymi;
3. Sejsmologia – warunki sejsmologiczne, geotektoniczne i antropogeniczne;
4. Hydrologia – możliwości wystąpienia powodzi, wielkość średniorocznych opadów;
5. Dostępność wody chłodzącej (ujęcie i zrzut);
6. Demografia i użytkowanie ziemi – odległość od centrów miast;
7. Meteorologia i warunki atmosferyczne – kierunki wiatru, możliwości wystąpienia tornad i huraganów;

8. Flora i fauna – występowanie chronionych gatunków roślin i zwierząt, obszary NATURA 2000;
9. Bezpieczeństwo jądrowe i aspekty ochrony radiologicznej – wykonalność planu postępowania awaryjnego, monitoring radiologiczny;
10. Ogólne skutki środowiskowe – ilość obszarów chronionych;
11. Ryzyko zdarzeń wywołanych działaniem człowieka – np. upadek samolotu, wybuch chemiczny, przerwanie tamy wodnej;
12. Miejscowa infrastruktura – stan dróg, linii kolejowych, lotnisk;
13. Miejsca kulturowe i historyczne – zasoby dziedzictwa kulturowego;
14. Drogi ewakuacyjne – możliwe kierunki ewakuacji;
15. Możliwość transportu powietrznego, lądowego i wodnego – odległość od stacji kolejowych, lotnisk, portów;
16. Aspekty prawne – plany zagospodarowania przestrzennego, warunki zabudowy, własność gruntów;
17. Konsultacje publiczne – wcześniejsze decyzje lokalizacyjne i stosunek miejscowych władz.

Można zauważyć, że przy opracowaniu rankingu szczególny nacisk położono na kwestie poszanowania środowiska naturalnego. Zgodnie z założeniami „Ramowego harmonogramu działań dla energetyki jądrowej” ostateczne ustalenie lokalizacji elektrowni jądrowej oraz zawarcie kontraktu na jej budowę nastąpi w latach 2011-2013. Wyboru lokalizacji dokona inwestor – Polska Grupa Energetyczna SA – po przeprowadzeniu własnych, szczegółowych badań.

Reasumując. Nie wszystkie państwa UE obawiają się energetyki jądrowej. Pierwszym krajem UE, który po zastoju spowodowanym syndromem czarnobylskim wznowił budowę elektrowni jądrowych, była Finlandia. Finlandia nie tylko buduje elektrownie jądrowe, ale także składowisko wysokoaktywnych odpadów promieniotwórczych. Wkrótce po Finlandii rozpoczęto budowę reaktora we Francji we Flamanville, w planach na 2011 r. jest następny reaktor w Penly. W styczniu 2008 r. rząd brytyjski wydał „Białą Księgę” uzasadniającą konieczność budowy nowych elektrowni jądrowych w Wielkiej Brytanii. We Włoszech budowa elektrowni powinna rozpocząć się w 2013 r. Powrót do energetyki jądrowej ogłosiła również Szwecja. Podobne decyzje podejmowane są w innych krajach Europy tj. Holandia, Czechy, Słowacja, Węgry, Bułgaria i in.

Wojciech Drożdż

WICEMARSZAŁEK

Wojciech Drożdż